

Els escacs a cegues

Sergi Domingo Basora

És habitual, entre escaquistes, trobar converses com: «l'altre dia, el meu rival em va jugar una francesa, però li vaig contestar amb g3 i alfil g2 sense jugar d4, i vaig protegir bé e5. Ell em va respondre f6 quan ja estàvem enrocats, però, després, li va quedar el peó de e6 dèbil».

Sense cap tauler ni peces al davant, sembla bastant improbable que dos jugadors puguin visualitzar una partida gairebé com si la juguessin ja que, aparentment, és

força difícil que en un joc en què trenta-dues peces poden barrejar-se sobre el tauler en un nombre enorme de combinacions (hi ha un total de 10^{123} posicions possibles, un nombre molt més gran que el nombre d'àtoms en l'univers conegut) dos jugadors puguin captar una posició exacta en pocs segons i sense gaire esforç. Però llavors, per què dos jugadors poden parlar d'una partida com qui parla del temps i entendre's a la perfecció?

Els jugadors d'escacs, especialment els que tenen una experiència destacada en el joc, desenvolupen una memòria específica en posicions i partides, una memòria que es guia per patrons –el que se'n diu chunks en anglès– i que permet identificar posicions familiars en dècimes de segon i reaccionar amb una resposta gairebé instintiva. Aquesta memòria, forjada a base de partides, és la que permet a grans mestres recordar partides d'anys remots amb una facilitat increïble i disposar d'una capacitat extraordinària per actuar de la manera més precisa en moments clau. Un gran mestre pot recordar fins a cinquanta mil chunks, cadascun corresponent a una combinació lògica de dues, tres o més peces.

Gràcies també a aquests patrons de reconeixement, juntament amb el coneixement del tauler en profunditat, un jugador d'escacs d'un nivell estàndard és capaç no tan sols d'imaginar en el seu cervell una seqüència de jugades, sinó que també és capaç de jugar una partida sense necessitat de disposar d'un tauler i unes peces. La pràctica fa que alguns jugadors fins i tot puguin jugar tan bé jugant amb la ment com ho farien davant d'un tauler. Probablement,

en aquest sentit els escacs són l'únic esport que es pot practicar de paraula.

Aquesta modalitat s'anomena «escacs a cegues», i no tan sols té força adeptes i se n'organitzen competicions internacionals, sinó que, a més, resulta una activitat fantàstica per millorar el nivell de tàctica del jugador, entre d'altres beneficis. Tot i això, cal destacar que els escacs a cegues requereixen una molt bona forma mental i fins i tot física; només cal dir que, en l'antiga Unió Soviètica, els jugadors professionals tenien rigorosament prohibit jugar a cegues, perquè consumia uns esforços molt grans que afectaven el rendiment dels jugadors en la competició.

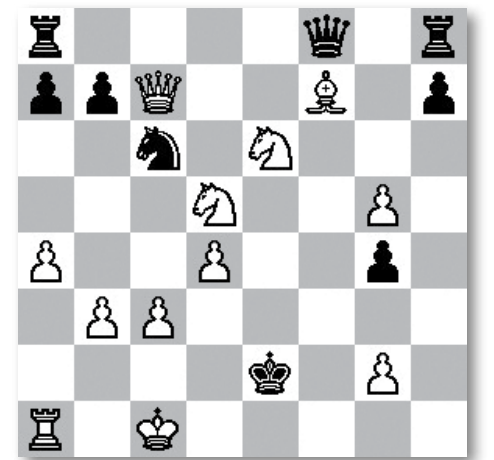
Hi ha hagut molts grans jugadors que han destacat pel seu extraordinari talent a cegues; alguns han sigut capaços d'aguantar fins i tot llargues sessions de simultànies en què s'enfrontaven a molts jugadors alhora sense veure ni en un sol segon cap ni un dels taulers. És el cas de jugadors com Harry N. Pillsbury, que era capaç de jugar més de vint partides alhora a cegues juntament amb vint més de dames, tot jugant a cartes i recitant difícils paraules del dret i del revés. Alexander Alekhine, campió mundial d'escacs, també era capaç d'enfrontar-se a molts rivals

duríssims –bona part, titulats– alhora, més de vint-i-cinc, i Miguel Najdorf, genial jugador argentí, va marcar una fita en enfrontar-se a quaranta-cinc rivals alhora en vint-i-quatre hores seguides, només consumint líquids i en unes condicions meteorològiques extremes. Tots ells s'enfrontaven a jugadors que jugaven amb tauler i peces i, en cadascun dels torns,

«En l'antiga Unió Soviètica, els jugadors professionals tenien rigorosament prohibit jugar a cegues, perquè consumia uns esforços molt grans»

cada jugador efectuava la jugada i la comunicava mitjançant coordenades.

Els escacs a cegues són, definitivament, una de les modalitats més extremes del nostre esport. Veure un escaquista excepcional jugant a cegues, com veure un gran pianista tocant durant llargues hores de memòria i amb un virtuosisme

Posició després de la jugada 26.

impressionant, ens dona una bona idea de fins on pot arribar la ment humana.

Acabem amb una excepcional partida jugada a cegues per part de les blanques:

Pillsbury 1 – Lyman 0, 1899

1.e4 e5 2.f4 exf4 3.Cf3 g5 4.h4 g4 5.Cg5 d5 6.exd5 Cf6 7.Cc3 Ag7 8.d4 Ch5 9.Ac4 Cg3 10.Axf4 De7+ 11.Rd2 Cxh1 12.d6 cxd6 13.Axf7+ Rd8 14.Cd5 Cf2 15.Df1 Ce4+ 16.Rc1 Df8 17.Cxe4 Ah6 18.Ag5+ Axc5 19.hxc5 Rd7 20.Df6 Rc6 21.Ce7+ Rb6 22.Dxd6+ Cc6 23.Cd5+ Ra5 24.Dc7+ Rb5 25.a4+ Rc4 26.c3 Ae6 27.b3+ Rd3 28.Cc5+ Re2 29.Cxe6 1-0 »

Alexander Alekhine, campió mundial, en una exhibició d'escacs a cegues. Font: Illustrated London News.

